

Hümâyûn Makamı Seyri

İstanbul Belediyesi Konservatuvarı (Darül-Elhan) Türk Musikisi Talebe Cemiyeti

Ahmet Şefik Gürmeriç

Usûlü : S o f y a n

[1904 - 1967]

Hümâyûn Makamı

Bu makam Hicaz Hümâyûn makamı da denir.

a) Durağı: Dügâh perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcı-inicidir. Bâzen çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Dizisi: Yerinde Hicaz dörtlüsüne Nevâ perdesinde bir Bûselik beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.

d) Güçlüsü: Hicaz dörtlüsü ile Bûselik beşlisinin ek yerindeki Nevâ perdesidir. Üzerinde Bûselik çeşnili yarım karar yapılır.

e) Yeden'i: Rast perdesidir. Bâzen bakiye diyezli sol Nim Zirgüle perdesi kullanılmıştır.

f) Donanımı: Si için bakiye bemolü, do için bakiye diyezi donanımına yazılır.

g) Perdelerin T.M.deki isimleri: Dügâh, Dik Kürdi, Nim Hicaz, Nevâ, Hüseyini, Acem, Gerdaniye ve Muhayyer'dir.

Seyri:

Hümâyûn makamı da, Hicaz makamı gibi inici-çıkıcı seyre sahip olduğunda, seyre genellikle Güçlü sesi civarından başlanır. Dizinin seslerinde karışık gezinilerek Neva perdesinde asma kalış yapılır. Sonra dizinin üst tarafında bulunan Bûselik beşlisinin seslerine geçilir. Hicaz makamı gibi fazla genişleme seslerinin kullanılmadığı Hümâyûn makamı dizisi, üst taraftan Bûselik beşlisi olarak genişleme yapar. İnici seslerin gelişine göre Acem perdesi bazen Fa bakiye diyez alarak Evç perdesi olur. Bu durumda Neva'da bir Rast beşlisi meydana gelir. Tekrar güçlü perdesinde kalış gösterilerek Hicaz Dörtlüsünün seslerine geçilir. Dügâh perdesinde tam karar yapılır.

Kaynak : Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri / İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

S o f y a n Usûlü

*) Dört zamanlıdır.

*) İki tane iki (2 +2 = 4) zamanın veya iki Nîm Sofyân'ın birleşmesinden meydana gelmiştir.

*) 4/8'lik ve 4/4'lük iki mertebesi varsa da, 4/4'lük ikinci mertebe daha çok kullanılmıştır.

*) Pışrevlerde, İlâhîlerde, şarkılarda, türkülerde, oyun havalarında, kısaca özel usûl mecburiyeti olmayan hemen her formada kullanılmıştır

Sofyan D a r b Usûlü

1 . Darb :

(Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]

2 . Darb :

(Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

3 . Darb :

(Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]